

שם ומספר הקורס: יסודות המשטר בישראל

96-004

שם המרצה: ד"ר מאור כהן

סוג הקורס: שיעור

שנת לימודים: תשפ"ב סמסטר: א+ב היקף שעות: 2 ש"ש

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

ניתוח והבנת הבסיס החברתי לצמיחתם וקיומם של משטרים מודרניים, הבנת מרכיביהם ותפקידיהם של המדינה והלאום בעידן הגלובאלי תוך יישום על שיטת הממשל בישראל.

דרישות הקורס:

1. חובת נוכחות בשיעורים לאורך כל השיעור.
2. מבחן – 100%.
3. השתתפות בשיעור – יתרון.
- הקורס יועבר באמצעות מצגות.
- קריאת חומרים ביבליוגרפיים עפ"י הנחיית המרצה.

ב. תוכן הקורס:

1. רקע היסטורי: הצהרת בלפור, המנדט, החלטה 181.
2. הכרזת העצמאות:
  - א. ההצדקות להקמתה של מדינת ישראל.
  - ב. ביטויי המדינה הריבונית בהכרזה.
3. רצף הזהויות הדתיות: בין חילוניות למדינת הלכה.
4. רצף עמדות לאומיות: בין כלל אזרחיה למדינת לאום יהודית.
5. המאפיינים היהודיים של ישראל:
  - א. היבטים משפטיים וחקיקה יהודית.
  - ב. סמלים, שפה.
  - ג. מוסדות.
  - ד. סטטוס קוו חילונים חרדים.
  - ה. חוק השבות וחוק האזרחות.
6. סוגי ממשלים.
7. תהליך הקמתה של ממשלה בישראל.
8. הרשות המחוקקת:
  - א. מליאה וועדות.
  - ב. אגידות פוליטיות.
  - ג. קואליציה ואופוזיציה.
  - ד. מערכת הבחירות.
  - ה. שיטת הבחירות.
  - ו. חסינות.
9. הרשות המבצעת:

- א. עקרון האחריות.
10. הרשות השופטת:
א. מובני שלטון החוק: פורמאלי ומהותי.
ב. עבריינות.
ג. סוגי משפט: חוקתי, פלילי ואזרחי.
ד. ערכאות שיפוטיות.
ה. בג"צ: אקטיביזם ופורמאליזם.
11. ישראל בעידן הגלובאלי: שחיקת מדינת הלאום, כלכלה גלובאלית, עוני והגירה.
12. שסעים.

ג. ביבליוגרפיה:

- אקצין, ב., (1980), "לאומים ומדינות", עם עובד, תל אביב.
גולדברג, ג., 1992, "המפלגות בישראל", הוצאת רמות.
גלנור, י., בלאונדר, ד., (2013), "המערכת הפוליטית בישראל" (כרך ב), ת"א: עם עובד, עמ' 1156-1170.
דאל, ר., (תשל"ה), "גווני הסמכות הדמוקרטית", כרך א: 241-246.
הורביץ, ד., ליסק, מ., 1977, "מיישוב למדינה: יהודי ארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי כקהילה פוליטית", עם עובד.
סמוחה, ס., (2000), "המשטר של מדינת ישראל: דמוקרטיה אזרחית, אי דמוקרטיה או דמוקרטיה אתנית?", סוציולוגיה ישראלית, כרך ב', חוברת 2, ע"ע 565-623.
קימרלינג, ב., (2004), "מהגרים, מתיישבים, ילידים: המדינה והחברה בישראל - בין ריבוי תרבויות למלחמת תרבות", עם עובד, ע"ע 376-377.
שנהב, י., (2001), "פתח דבר: זהות בחברה פוסט לאומית", תיאוריה וביקורת 19, ע"ע 5-16.